

Jeszenszky Zsolt: Miért hanyatlik a kereszténység?

2024 március 17. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Egyre többen keresik újra a spiritualitást, az önmagunkon túlmutató célokat

Hanyatlik a kereszténység? Attól függ, honnan nézzük. Ha Európából, akkor könnyen érezhetjük úgy, hogy igen. De nézzünk meg először néhány fontos adatot. 1800-ban a világ lakossága egymilliárd körül volt, ebből kétszázmillió volt keresztény. 2000-re hatmilliárdan lettünk, ebből közel kétmilliárd keresztény. A népesség hatszorosára nőtt, a keresztények száma kilencszeresére.

1800-ban a földlakók egyötöde volt keresztény, 2000-ben már közel egyharmada. 2023-ban 2,6 milliárd keresztényt tartottak számon, a világ most már nyolcmilliárd lakosának még mindig 32 százalékát.

Az ateisták, keresztényellenesek egyik kedvenc érve, hogy ebből milyen kevesen járnak templomba vagy élnek aktív hívőként. Valóban. De a statisztika nem a megélt hit mélységéről szól, hanem a felekezeti hovatartozásról, ami nemcsak hitet jelent, hanem kulturális determinációt is. A többi vallás adatai sem azt mutatják, hogy mennyi az elkötelezett hívő. (Bár kétségtelen, a hinduizmus és az iszlám esetében jóval többen gyakorolják aktívan és intenzíven a vallást, mint a szekularizáltabb nyugati világban a kereszténység vagy a zsidóság körében. Az ázsiai, az afrikai, sőt a latin-amerikai keresztények továbbra is aktív templomba járók, megélt hittel rendelkeznek.)

Az iszlám vallásúak száma 1800-ban 91 millió volt, 2000-re ez 1,3 milliárdra nőtt, 2023-ban pedig már kétmilliárd. Ennek nyilván számos oka van, hosszabb, összetettebb kérdés, talán majd egy másik írásban...

A hinduk 1800-ban nagyjából százmillióan voltak, 2000-ben valamivel nyolcszázmillió fölé, 2023-ban pedig körülbelül egymilliárdan. A buddhisták nagyjából mindig a hinduk számainak valamivel több mint felét hozták. Az összes többi vallás ezekhez képest elenyész. A kínai hitrendszerekről (taoizmus, konfucianizmus) pedig nincsenek igazából adatok, mert ezek nem tekinthetők a szó szoros értelmében vallásnak, ráadásul át is fedik egymást. Egy kínai egyszerre követhet konfuciánus elveket (Konfuciusz nagy tiszteletben álló filozófus volt, nem pedig szakrális ikon), lehet egy kicsit taoista is (Lao-ce szintén filozófus volt), de különféle népi és természetvallások is megjelenhetnek a mindennapi életvitelében.

Összességében tehát a kereszténység továbbra is a világ vezető vallása, és bár a növekedése lassabb, mint az iszlámé, a helycserére vélhetően csak valamikor 2030 körül kerülhet sor.

De minden vallásnál megfigyelhető a hívők csökkenő aktivitása, akár agnosztikussá válása is. (Amikor kulturálisan még az adott valláshoz tartozónak vallják magukat, de egyáltalán nem foglalkoznak a hit kérdésével, illetve azt vallják, hogy Isten nem megismerhető, vagy van, vagy nincs stb.)

És az összes vallás közül is leginkább a kereszténységnél figyelhető meg (immár évszázadok óta) a szekularizáció. Ez sok értelmezésben az állam és az egyház szétválasztását jelenti, vagyis hogy utóbbinak nincsenek az állampolgárokra nézve kötelező előírásai, nincs fölöttük formális és/vagy megkérdőjelezhetetlen hatalma, tekintélye.

A szekularizáció eltérő mértékben, de jelen van más vallási/kulturális közegekben is. Indiában a politikai vezetőket aktívan gyakorolják a hindu vallást, akár külsőségekben is jelezve hovatartozásukat, de a törvények világi indíttatásúak, nincsenek felsőbb hatalomtól eredeztetett, kötelező érvényű rendelkezések, sem „felkent” állami vezetőket. Az iszlámnál igen, de a világ legnépesebb muszlim országa, Indonézia mégis világi törvénykezéssel (és ma már demokratikus választásokkal is) működik.

A szekularizáció tágabb értelmezése a vallás, a hit, a transzcendencia fokozatos kiszorulása a mindennapi életből, a közbeszédből, egyre jelentéktelenebbé válása mind állami, mind pedig egyéni szinten. Ebben kétségtelenül Európa (illetve az euroatlanti civilizáció) jár az élen – amennyiben dicsőségesnek tekintjük ezt a folyamatot. (Nem az.) Bizonyos formalitásokban még megmaradtak az Istenre, a Bibliára vonatkozó hivatkozások, említések (himnuszokban, eskütelekben stb.), de ezek is egyre inkább szorulnak vissza.

Számították Istent, Jézust az állami intézményekben, az iskolákból, az igazságszolgáltatásból – országonként eltérő mértékben ugyan, de az alkotmányokból, alaptörvényekből is.

Magyarország bizonyos mértékben szembemegy ezzel a trenddel, de az emberek mindennapjaiban nálunk is egyre kevésbé van jelen a hit.

De miért is van ez így? (Nálunk is, ahogy az egész keresztény civilizációban, Észak-Amerikától Európán át Ausztráliáig.) A humanizmus, az úgynevezett felvilágosodás, a tudomány elterjedése miatt? Ez csak részben

magyarázza. Történelmileg igaz, hogy a materiális világ megismerésével számos hitbéli vélelem megdőlt, okafogyottá vált. A tudomány meg tudott magyarázni sok olyan kérdést, amelyre korábban nem volt válasz, és az emberiség az adott jelenséget az isteni gondviselésnek (vagy a sátáni gonoszságnak, szeszélynek stb.) tulajdonította.

Annyira elkezdett az ember hinni a tudományban és saját képességeiben, hogy az Istenben, a transzcendenciában, a magasabb rendű szellemiségben való hitet babonának, mesének, fölösleges tehernek kezdte érezni.

Persze ma már látjuk, hogy van egy ellentétes folyamat is: a kiüresedett, materiális világ, a fogyasztás- és élményközpontú, öncélú, sokszor hedonista életmód egyre kevésbé képes azt a megelégedést, pláne boldogságot nyújtani, amit oly sokáig reméltünk tőle. Ezért újra a spiritualitást, a magasabb rendű szellemiséget, a transzcendenciát, az önmagunkon túlmutató célokat keressük. Legalábbis sokan. Ezért lett divat a meditáció, a jóga, a tai chi és számos más, a mi kultúránktól alapvetően idegen spiritualitás. Mert az embernek természetes igénye van rá. De odáig még viszonylag kevés nyugati ember jutott el, hogy ezt a spiritualitást, a hiányérzet megszüntetését, a lelki üresség betöltését ott keresse, ahol az ősei mindig is megtalálták: a kereszténységben. Mert az nem divat. Az régimódi, avétos, boomer dolog. A reiki meg a sudarshan krya sokkal menőbb.

Utóbbiakkal alapvetően semmi baj, és valóban képesek lelki békét adni – de főleg azoknak az embereknek, akiknek a kultúrkörében évszázadok, generációk óta ez a természetes. A keleti embereknek. Van egy alapvető különbség a nyugati és a keleti spiritualitás, illetve az ennek megélését segítő tevékenységek között.

A keleti meditációk kiüresítik az embert, így szüntetik meg az indokolatlan vágyakat, rágódásokat, lelki békétlenséget. Az ő világukban, évezredek alatt kialakult társadalmi-szellemi berendezkedésükben ez adódik természetesen. A buddhistáknál, a hinduknál, a taoistáknál is. Az elengedés, a „lebegés”, a „semmivé válás”. A keresztény meditáció – azaz az ima – viszont nem kiüresít, hanem megtölt. Szentlélekkel. A hívő ember lelkében ettől szűnik meg a békétlenség.

Ideje újra felfedeznünk saját, keresztény spiritualitásunkat. És ha lassan is, de ez a folyamat elindult. Amerikában a fiatal (20-as, 30-as éveikben járó) férfiak körében egyre gyakoribb az ébredés, a visszatérés a kereszténységhez. Miért pont náluk? Mert a feminizmus meg úgy általában a mai, posztmodern világ hadjáratot indított a férfiak ellen. „Toxikus maszkulinitásról” hallunk rendszeresen, amit le kell győzni. A férfiak pedig keresik a támaszt, a kiutat, a védelmet a rájuk zúduló indokolatlan, irracionális gyűlölettel szemben. És ezt egyre inkább Krisztusban találják meg.

De ez még nem tömeges jelenség. A nyugati társadalmakban a legtöbben még a Krisztustól való elfordulásnál tartanak. Erre is van azonban magyarázat. Az általános szekularizáció, a tudományba vetett dogmatikus hit, a médiából áradó vallásellenesség is befolyásoló tényezők. De

a legalapvetőbb ok, amiért a nyugati emberek nagy része ma nem hisz, nem akar hinni Istenben, az az, hogy már olyan szintre jutott a saját magába vetett hitben, hogy Istent nemcsak „fölöslegesnek”, hanem kifejezetten terhesnek érzi. Nem akar újra és újra szembesülni azzal, hogy van egy felsőbb hatalom, hogy Isten létezik – mert saját magát helyezte Isten helyébe. És nem akarja feladni a saját „istenségét”.

A nyugati ember a kényelmes, kellemes, hollywoodi verzióban hisz. Abban, hogy „én több jót teszek, mint rosszat, ezért jó ember vagyok”. Ezzel nem csak megítélte, hanem egyből fel is mentette önmagát. Ha bármilyen hibát követ el (a bűn már fel sem merül, ő olyan súlyos dolgot sosem csinál), az nem számít, mert annyi minden jót tesz mellette. A jóemberkedéssel önmagát piedesztálra emeli és mások fölé is helyezi. Ebbe az énképbe nem fér bele, hogy valaki más, egy felsőbb hatalom döntse el, mi a jó és mi a rossz. Hogy ki a jó és ki a rossz. Mert az ember ezt már maga eldöntötte: ő jó. Fölötte ne ítélkezzen senki. De még kegyelmet se adjon neki, hiszen nincs erre szüksége. Mert ő magától jó.

Óriási egó dolgozik a nyugati emberben, ami távol tartja őt Istentől, Jézustól. Miközben pont azért is kellene közelednie hozzá, hogy féken tudja tartani saját önpusztító egóját. De mivel távolodik Istentől, ezért egyre csak nő az egója. Amitől még jobban távolodik Istentől. Ördögi kör. Szó szerint. A sátán épp azt akarja, hogy az ember a saját egóján keresztül pusztítsa el önmagát.

Bárki képes megtörni magában ezt az ördögi kört, ha keresi Krisztust.

És nem is olyan nehéz megtalálni. Az „én a magam módján hiszek”, a „soha nem kell se templom, se pap, se Biblia, stb., egyedül is felérek Istenhez” veszélyes önbecsapás, és ugyanúgy az egó útja. Keressünk bátran keresztény gyülekezeteket, közösségeket, lelkészeket, lelki gyakorlatos helyszíneket és csoportokat, akik segítenek minket az úton. Az elvilágiasodás ellenére nagyon sok ilyen létezik. Ki-ki habitusa szerint megtalálhatja bármelyikben Jézust.

Borítókép: Katolikus hívek gy?Inek össze imádkozni az Emmanuel templomban a dél-afrikai Durban városában 2023. január 1-jén (Fotó: Rajesh Jantilal / AFP)

Jeszenszky Zsolt

www.magyar nemzet.hu

Ajánló